

อภิธรรมปิฎก กถาวัตถุปาฐะ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. มหาวคค

๑. ปุคฺคโลกถา

๑. สุตฺตสจฺจิกถุจ

๑. อนุโลมปัจจนิก

[๑] *ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนาติ?¹ อามนฺตา. โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ.

อาชานาหิ นิคฺคหํ: หนฺจึ ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจเน, เตเน วต เเร วตฺตพฺเพ “โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ โข ‘ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจเน’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา.

โน เจ ปน วตฺตพฺเพ “โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา”ติ, โน จ วต เเร วตฺตพฺเพ “ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ โข ‘ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจเน’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา.

อนุโลมปญจกํ.

[๒] *ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนาติ? อามนฺตา. โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ.

อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ: หนฺจึ ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจเน, เตเน วต เเร วตฺตพฺเพ “โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ โข ‘ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจเน’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา.

โน เจ ปน วตฺตพฺเพ “โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา”ติ, โน จ วต เเร วตฺตพฺเพ “ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ โข ‘ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจเน’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘โย สจฺจิกถุจ ปรมฺภูจ, ตโต โส ปุคฺคโล นฺุปลพฺภติ สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา.

ปฏิกมฺมจตุกํ.

* อิมินา ลกฺขณฺเณน สกฺวาทีปฺุจฉา ทสฺสีตา

¹ ม. สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนาติ, ฉ. สจฺจิกถุจปรมฺภูเจนาติ. เหวมฺปริปี

* อิมินา ลกฺขณฺเณน สกฺวาทีปฺุจฉา ทสฺสีตา

[๓] ตวณเจ ปน มณณลลล “วตตพเพ โข ‘ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’, ในจ วตตพเพ ‘โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล. เตน ตว² ตตล เหตุย ปฏลนณาย เหว ปฏลชานนต เหว นลคคเหตุพเพ. อถ ต นลคคณนหาม. สุนลคคหิตว³ หลลล.

หณจล ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน, เตน วต เร วตตพเพ “โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล. ย ตตล วเทลล “วตตพเพ โข ‘ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’, ในจ วตตพเพ ‘โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล”, มลจฉน.

ใน เจ ปน วตตพเพ “โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล, ในจ วต เร วตตพเพ “ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล. ย ตตล วเทลล “วตตพเพ โข ‘ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’, ในจ วตตพเพ ‘โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล นุปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล”, อลท เต มลจฉน.

นลคคเหตุก.

[๔] อลล เจ ทุนนลคคหิตล เหวเมว⁴ ตตล ทกข. วตตพเพ โข “ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน”, ในจ วตตพเพ “โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล. ในจ มย ตยอ ตตล เหตุย ปฏลนณาย เหว ปฏลชานนตอ เหว นลคคเหตุพพา. อถ ม นลคคณนหลลล. ทุนนลคคหิตว⁵ โนม.

หณจล ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน, เตน วต เร วตตพเพ “โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล. ย ตตล วเทลล “วตตพเพ โข ‘ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’, ในจ วตตพเพ ‘โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล”, มลจฉน.

ใน เจ ปน วตตพเพ “โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจ ปรมญเจนน’ตล, ในจ วต เร วตตพเพ “ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล. ย ตตล วเทลล “วตตพเพ โข ‘ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’, ในจ วตตพเพ ‘โย สจจลจกฏจ ปรมญจ, ตตล สล ปุกคโล อปลพภตล สจจลจกฏจปรมญเจนน’ตล”, อลท เต มลจฉน.

อปลนณจตุก.

² ก. ตว. เวมมปรลล

³ ฉ.ม. จ. เวมมปรลล

⁴ ก. เหวเมว. เวมมปรลล

⁵ ฉ.ม. จ. เวมมปรลล

[๕] น เหว่ นิคคเหตุตพเพ. เตน หิ ย่ นิคคณหาสิ: หนจิ ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน, เตน วต เร วตตพเพ “โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน’, โน จ วตตพเพ ‘โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา’ติ”, มิจฺฉา.

โน เจ ปน วตตพเพ “โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา”ติ, โน จ วต เร วตตพเพ “ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน’, โน จ วตตพเพ ‘โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา’ติ, อิทํ เต มิจฺฉา. เตน หิ เย กเต นิคคเห, เส นิคคเห ทุกกญฺ. สุกเต ปฏิกมเม. สุกตา ปฏิปาพนาติ.

นิกคมจตุกกํ.

ปจฺจโม นิคคโห.

-----

๑. สุตฺตสจฺจิกญฺจ

๒. ปจฺจนีกานุโลม

[๖] *ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนาติ? อามนฺตา. โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนาติ? น เหว่ วตตพเพ.

อาชานาหิ นิคคหํ: หนจิ ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน, เตน วต เร วตตพเพ “โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน’, โน จ วตตพเพ ‘โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา’ติ”, มิจฺฉา.

โน เจ ปน วตตพเพ “โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา”ติ, โน จ วต เร วตตพเพ “ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน’, โน จ วตตพเพ ‘โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา’ติ”, มิจฺฉา.

ปจฺจนีกปญจกํ.

[๗] *ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนาติ? อามนฺตา. โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนาติ? น เหว่ วตตพเพ.

อาชานาหิ ปฏิกมมํ: หนจิ ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน, เตน วต เร วตตพเพ “โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌน’, โน จ วตตพเพ ‘โย สจฺจิกญฺจ ปรมญฺจ, ตโต โส ปุคฺคโล อุลลพภติ สจฺจิกญฺจปรมญฺเฌนา’ติ”, มิจฺฉา.

[๑๐] น เหว่ นิคคเหตุตพเพ. เตน หิ ย่ นิคคณหาสิ. หนบจิ ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา, เตน วต เร วตตพเพ “โย สจจิกภูจ ปรมภูจ, ตโต โส ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”, โน จ วตตพเพ ‘โย สจจิกภูจ ปรมภูจ, ตโต โส ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา’ติ”, มิจฉา.

โน เจ ปน วตตพเพ “โย สจจิกภูจ ปรมภูจ, ตโต โส ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”ติ, โน จ วต เร วตตพเพ “ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา’, โน จ วตตพเพ ‘โย สจจิกภูจ ปรมภูจ, ตโต โส ปุคคโล นุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา’ติ”, อิทํ เต มิจฉา. เตน หิ เย กเต นิคคเห เส นิคคเห ทุกกณ. สุกเต ปฏิกมเม. สุกตา ปฏิปาหนาคติ.

นิกคมจตุกั.

ทติโย นิคคโ.

๒. โองาสจจิกภูจ

๑. อนุโลมปัจฉนิก

[๑๑] *ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนาติ? อามนตทา. สพพตถ ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนาติ. น เหว่ วตตพเพ.

อาชานาหิ นิคคห้: หนบจิ ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา, เตน วต เร วตตพเพ “สพพตถ ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา’, โน จ วตตพเพ ‘สพพตถ ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา’ติ”, มิจฉา.

โน เจ ปน วตตพเพ “สพพตถ ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”ติ, โน จ วต เร วตตพเพ “ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข ‘ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา’, โน จ วตตพเพ ‘สพพตถ ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา’ติ”, มิจฉา ฯเปฯ

ตติโย นิคคโ.

๓. กาสจจิกภูจ

๑. อนุโลมปัจฉนิก

[๑๒] *ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนาติ? อามนตทา. สพพทา ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนาติ? น เหว่ วตตพเพ.

อาชานาหิ นิคคห้: หนบจิ ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา, เตน วต เร วตตพเพ “สพพทา ปุคคโล อุปลพภติ สจจิกภูจปรมภูเจนา”ติ. ย่ ตตถ วเทสิ “วตตพเพ โข

‘ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘สพฺพตฺถ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา ฯเปฯ

อญฺโฆ นิคฺคโห.

-----

๓. กาลสจฺจิกฺกุจ

๒. ปจฺจนิทานุโลม

[๑๕] *ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนาติ? อามนฺตา. สพฺพทา ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ.

อาชานาหิ นิคฺคหํ: หญฺจิ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา, เตน วต เหว วตฺตพฺเพ “สพฺพทา ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ ไช ‘ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘สพฺพทา ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา.

โน เจ ปน วตฺตพฺเพ “สพฺพทา ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา”ติ, โน จ วต เหว วตฺตพฺเพ “ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ ไช ‘ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘สพฺพทา ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา ฯเปฯ

สตฺตโม นิคฺคโห.

-----

๔. อวยวสจฺจิกฺกุจ

๒. ปจฺจนิทานุโลม

[๑๖] *ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนาติ? อามนฺตา. สพฺเพสุ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ.

อาชานาหิ นิคฺคหํ: หญฺจิ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา, เตน วต เหว วตฺตพฺเพ “สพฺเพสุ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ ไช ‘ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘สพฺเพสุ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา.

โน เจ ปน วตฺตพฺเพ “สพฺเพสุ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา”ติ, โน จ วต เหว วตฺตพฺเพ “ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา”ติ. ยํ ตตฺถ วเทสิ “วตฺตพฺเพ ไช ‘ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’, โน จ วตฺตพฺเพ ‘สพฺเพสุ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺจิกฺกุจฺปรมฺภูเจนา’ติ”, มิจฺฉา ฯเปฯ

อญฺจโม นิคฺคโห.
